

Jsi blbej, nebo navedenej?

Je to divná doba. Investiční pobídky si vláda může strčit za klobouk: kufry balí miliardář Mittal v Ostravě, Siemens na Zličíně a ví Bůh, kdy totéž napadne Volkswagen nebo Hyundai. Ministr Janota vybral na daních málo, zato nedotknutelné výdaje (důchody, poslancecké platy a odměny šéfů ČEZu) neklesly. Prostě krize. K tomu přišly povodně, Neumannová přivedla firmu „Šampionát, s. p.“ cugrunde, Bartoška nenašel pro Karlovy Vary jediný slušný český film a Jarolím odmítl srovnat do latě zpykvanou fotbalovou reprezentaci. Občan sedí u televize a bolí ho z toho hlava i břicho.

Do toho se zbláznila Akademie věd: chce víc peněz. Přitom doposud pokaždé poslušně brala, co dostala. Občanovi to hlava nebere: Co ti vědátoři blbnou? Copak je nikdo nedokáže usměrnit? – Bohužel usměřňuje leckdo, ale blbě.

Třeba ministryně školství: „Peněz pro vaše ústavy zůstává stejně, jen jsou v jiných, grantových a „evropských“ kolonkách.“ – Je tu malý dvojháček: Z těch prvních kolonek už Akademie dávno peníze dostává (přesněji: úspěšně o ně soutěží), aniž by musela čekat na osvícenou radu, která připomíná 220 let starou pitomost Marie Antoinetty („Tak proč nejedí koláče?“). Peníze z těch druhých kolonek je přímo zakázáno používat na financování instituce.

Poslanci vědce krotí: „Pochopte, je krize.“ – Jenže celý způsob snižování rozpočtu Akademie se přes protesty akademiků připravoval nejméně rok a půl před začátkem krize. Že by byl vládu osvětil Duch svatý? Pokud ano, mohl by to dělat častěji.

Vládní poradci přes vědu se dušují: „Rozdělení peněz vládě navrhuje podle dosažených výsledků.“ – Akademii nejde na rozum, kam páni poradci její výsledky zašantročili, protože na vědecké produkci celého státu se podílí více procenty, než kolika procenty se podílí na čerpání peněz určených na vědu. Těch několika ministrů, u nichž se beznadějně ztrácí skoro polovina takových peněz (viz půltřetího milionu pro poslance Wolfa na opsání knížky z internetu), si vládou placení poradci pochopitelně ptát se netroufnou.

Nastrčený vládní úředník, který rozhodnutí fakticky připravil, pláče: „Politizujete čistě technickou, finanční záležitost.“ – Akademie je věc politická, existuje rozhodnutím politiků (na její zřízení je extra zákon). Její zrušení je tedy politickým rozhodnutím a čestní politici by je také měli politicky provést: zákonem.

Pár univerzitních profesorů se holedbá: „My umíme dělat vědu levněji.“ – Ti popletové zapomněli, že oni dostávají navíc peníze z rozpočtu ministerstva školství: na opravu stoupaček, na plat uklízeček, na chod celého rektorátu i na část profesorských platů. Akademie si z peněz „na vědu“ platí vše – elektřinu, všechny účetní, sekretářku předsedu i portýra, protože jiné peníze prostě nemá. (Za odvedenou práci platí dokonce i studentům ...)

Jasno má i Hospodářská komora a Svaz průmyslu a dopravy: „Produkujete málo zpeněžitelného pro náš průmysl.“ – Vskutku ohromná novina; hlavním úkolem Akademie je totiž základní výzkum, tj. věda, o jejíž obecné poznatky se opírá konkrétní život celé civilizace (po třiceti letech koumání nad nějakou nanicovatou molekulou se ukáže, že se jí dá léčit AIDS; byznys se z ní stane až potom). Akademie není vývojové oddělení fabriky na výrobu nemocničních postelí, to si má pan podnikatel (a vládní poradce) financovat ze svého.

Jako občanovi mi to hlava nebere: jestliže víc lidí argumentuje hloupě, je to podezřelé. Bývalý předseda Akademie Pačes proto – k pohoršení mnohých – vyslovil názor, že za tím bude ryze hmotný zájem o peníze i majetek Akademie včetně budov a pozemků. Zatím to všichni popírají. – Vzpomínám, že když jsme byli malí, uráželi jsme se hrubou, leč vysoce moudrou větou „Jsi blbej, nebo navedenej?“ Tak nevím, co je horší...

PhDr. Petr Nejedlý

O autorovi: PhDr. Petr Nejedlý byl v letech 2001-2009 člen Akademické rady AV ČR